

DOI 10.29254/2077-4214-2024-2-173-12-14

UDC 378.124.2:61:378.662

Delva M. Yu., Delva I. I.

**SCIENTIST, DOCTOR, TEACHER
(ON THE 100TH ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF PROFESSOR VIKTOR
OLEKSANDROVYCH DELVA)**

Poltava State Medical University (Poltava, Ukraine)

iryna.delva@gmail.com

Two mothers knew the heart of their son:
One of them is at home crying for me,
And the other mother, my native Ukraine
Undeclared in the bloody fire.

Victor Delva

Viktor Oleksandrovych Delva was born on 28 May 1924 in Bezgynove, Novo-Aidarskyi district, Luhansk region, to an officer and a teacher. From the age of four, Victor was raised by his mother alone. His childhood was spent in the difficult, hungry 1930s, but the boy grew up extremely intelligent and inquisitive. He studied well, had great abilities in physics and mathematics, read a lot, was fond of literature, and wrote poetry. He dreamed of studying astronomy, so he planned to enter the Faculty of Physics and Mathematics. But this dream did not come true, as Viktor Oleksandrovych graduated from the 10th grade in June 1941, when the Great Patriotic War began. Victor, 19, volunteered for the war in February 1943. He wrote in his memoirs: «We were gathered near the village council, where we were taught to shoot for seven days. And we went to the front.» He served as a sapper, took part in the liberation of Ukraine and Poland, reached Berlin and was a direct participant in its charge. V.O. Delva was awarded the Orders of Glory of the II and III classes, the Order of the Great Patriotic War of the II class, and ten medals. Despite all the horrors of the war, Viktor Oleksandrovych wrote poetry filled with light, love for people and his Ukraine, and hope for the future during every rest after the battle. His military experience hardened his character and formed the main guidelines for the future life of the future professor. While still at the front, he changed his dream of becoming an astronomer and decided to become a doctor - to help, save, and give hope for life.

After being demobilised in 1946, Viktor Oleksandrovych entered Donetsk Medical Institute and graduated with honours in 1951. It was a unique, first post-war graduation of persistent and motivated young people. He worked at the Luhansk Regional Clinical Hospital as a neurologist. His inquisitive mind and aptitude for science allowed him to enter the clinical residency at the Department of Nervous Diseases of Donetsk Medical Institute, where he rose from a senior laboratory assistant to associate professor and deputy dean of the medical faculty. All of Viktor Oleksandrovych's

professional life was connected with neurology. As a practitioner, he was sensitive and attentive to patients, and as a scientist, he always tried to find the truth in order to help and cure them. The young scientist's hard work resulted in his PhD thesis on the peculiarities of cerebrospinal fluid changes in vascular and inflammatory diseases of the nervous system, which was successfully defended in 1957. His fascination with the study of brain tissue in various neurological pathologies did not allow him to stop there and encouraged him to continue his work as part of his doctoral dissertation. His scientific achievements, successful teaching, and practical activities led to his promotion to associate professor in

1963.

In 1963, V.O. Delva was invited to the position of the Head of the Department of Nervous Diseases of Ivano-Frankivsk Medical Institute, where he continued his scientific and practical work, and in 1965, he defended his doctoral dissertation on the study of the quantitative content and diagnostic value of trace elements in brain tissue in various diseases of the nervous system. Viktor Oleksandrovych skilfully combined his research activities with teaching neurological science to the younger generation of higher medical education students. In 1966, V.O. Delva was awarded the academic title of Professor.

Being versatile and professional, Viktor Oleksandrovych had excellent organizational skills, which allowed him to effectively combine scientific research, teaching, and practical medical activities with his work as first the Dean of the Medical Faculty and then the Vice-Rector for Academic Affairs of Ivano-Frankivsk Medical Institute. In 1974, V.O. Delva was appointed to the position of Rector of Poltava Medical Dental Institute, combined with the position of Head of the Department of Nervous Diseases.

Under the rector's leadership, thousands of doctors were trained, who are now working in the healthcare system of Ukraine, teaching the younger generation, passing on the experience and achievements of their

teachers, remembering and honouring their rector, who presented them with a diploma of higher medical education and showed them the way to professional life by his example.

During this period, a new morphological building was built, housing the departments of human anatomy, pathological anatomy and forensic medicine, philosophy, anatomy with clinical anatomy and operative surgery, pathophysiology, histology, cytology and embryology.

Professor Delva V.O.'s scientific research concerned the most urgent problems of neurology: vascular pathology of the brain, peripheral nervous system disorders, malignant brain tumours, and hereditary diseases of the nervous system. The scientist's greatest attention was focused on the study of the quantitative content and diagnostic value of trace elements in brain tissue, which was a very progressive area at that time. Viktor Oleksandrovych is the author of more than 200 scientific papers and a supervisor of 1 doctoral and 10 PhD theses.

V.O. Delva was an outstanding personality. In addition to his scientific, medical, and teaching work, he was actively involved in public activities. He was repeatedly elected as a deputy of the Poltava City Council. He

was the chairman of the Regional Scientific Society of Neurologists and Psychiatrists and the Poltava Regional Committee for the Protection of Peace for many years.

Viktor Oleksandrovych was a member of the editorial board of many scientific periodicals and a member of the Poltava Writers' Union. His memories of the events of the war are embodied in fiction and documentary stories written in the form of diaries: «We Were Walking Here for a Long Time», «Two Years Before the War», «In the Formidable Glow of Forty-first», and a collection of poems «Dnipro».

Professor Delva was awarded the honorary titles «Honoured Worker of Higher Education of Ukraine» and «Excellence in Healthcare» for his merits in training medical personnel, scientific and practical activities and active participation in public life.

Viktor Oleksandrovych Delva was a well-educated, cultured, and modest person, a true professional: a scientist, a doctor, and a teacher. Let's honour and remember our teachers! Their life paths, experiences, and achievements teach and inspire us to love our country and our profession, to study and work for the benefit of people!

DOI 10.29254/2077-4214-2024-2-173-12-14

УДК 378.124.2:61:378.662

Дельва М. Ю., Дельва І. І.

ВЧЕНИЙ, ЛІКАР, ПЕДАГОГ (ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА ВІКТОРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА ДЕЛЬВИ)

Полтавський державний медичний університет (м. Полтава, Україна)

iryna.delva@gmail.com

Дві матері пізнало серце сина:
Одна з них вдома плаче по мені,
А друга мати – рідна Україна –
Незборена в кривавому вогні.

Віктор Дельва

Дельва Віктор Олександрович народився 28 травня 1924 року в селі Безгінове Ново-Айдарського району Луганської області в сім'ї офіцера та вчительки. З чотирирічного віку Віктора виховувала лише мати. Дитинство прийшлося на важкі, голодні 30-ті роки, але хлопець ріс надзвичайно розумним та допитливим. Навчався відмінно, мав великі здібності до фізики та математики, багато читав, захоплювався літературою, писав вірші. Мрією хлопця була астрономія, тому і планував вступ до фізико-математичного факультету. Але цій мрії не судилося здійснитись, бо 10-й клас Віктор Олександрович закінчив в червні 1941 року, коли почалася Велика Вітчизняна війна. 19-річний Віктор добровольцем пішов на війну у лютому 1943 року. Як писав він у спогадах: «Нас зібрали біля сільської ради, де протягом 7 днів навчали стріляти. І ми пішли на фронт». Служив сапером, приймав участь у виз-

воленні України, Польщі, дійшов до самого Берліну і був безпосереднім учасником його штурму. В.О. Дельва нагороджений орденами Слави II і III ступенів, орденом Великої Вітчизняної війни II ступеня, десятима медалями. Не зважаючи на всі жахи війни, Віктор Олександрович на кожному відпочинку після бою писав вірші, пронизані світлом, любов'ю до людей та своєї України, надією на майбутнє. Пройдений воєнний шлях загартував характер і сформував головні орієнтири в подальшому житті майбутнього професора. Ще перебуваючи на фронті, він змінив свою мрію стати астрономом і вирішив стати лікарем – допомагати, рятувати, давати надію на життя.

Демобілізувавшись у 1946 році, Віктор Олександрович вступив до Донецького медичного інституту, який закінчив з відзнакою в 1951 році. То був особливий, перший післявоєнний випуск наполегливих та

мотивованих молодих людей. Працював в Луганській обласній клінічній лікарні лікарем-невропатологом. Допитливий розум та здібності до науки дозволили вступити до клінічної ординатури на кафедрі нервових хвороб Донецького медичного інституту, де потім Дельва В.О. пройшов шлях від старшого лаборанта до доцента, заступника декана лікувального факультету. Все професійне життя Віктора Олександровича було пов'язане з неврологією. Як практикуючий лікар він був чуйним та уважним до пацієнтів, як вчений – завжди намагався знайти істину, щоб допомогти і вилікувати. Наполеглива праця молодого науковця втілювалась у написанні кандидатської дисертації, присвяченої особливостям змін спинно-мозкової рідини при судинних та запальних захворюваннях нервової системи, яка була успішно захищена у 1957 році. Захоплення дослідженням тканини мозку при різних неврологічних патологіях не дали зупинитися на досягнутому і спонукали до подальшої роботи в межах виконання докторської дисертації. Наукові здобутки, успішна викладацька та практична діяльність призвели до отримання у 1963 році вченого звання доцента.

У 1963 році В.О. Дельва був запрошений на посаду завідувача кафедри нервових хвороб Івано-Франківського медичного інституту, де він продовжив свою науково-практичну роботу, і у 1965 році захистив докторську дисертацію, присвячену вивченню кількісного вмісту і діагностичному значенню мікроелементів у тканині мозку при різних захворюваннях нервової системи. Віктор Олександрович уміло поєднував дослідницьку діяльність з викладанням неврологічної науки молодому поколінню здобувачів вищої медичної освіти. У 1966 році Дельва В.О. отримав вчене звання професора.

Будучи різнобічно талановитою та професійною людиною, Віктор Олександрович мав прекрасні організаторські здібності, що дозволило ефективно поєднувати наукові дослідження, викладацьку та практичну лікарську діяльність з роботою на посадах спочатку декана медичного факультету, а потім і ректора з навчально-наукової роботи Івано-Франківського медичного інституту. У 1974 році Дельва В.О. був призначений на посаду ректора Полтавського медичного стоматологічного інституту у поєднанні з завідуванням кафедрою нервових хвороб.

За ректорства Віктора Олександровича підготовлені тисячі лікарів, які сьогодні працюють на теренах охорони здоров'я України, самі вже навчають молоде покоління, передають досвід та здобутки своїх вчителів.

Він пам'ятає та шанує свого ректора, що вручив йому диплом про вищу медичну освіту і своїм прикладом освітив дорогу в професійне життя.

У цей період побудовано новий морфологічний корпус, де розташовані кафедри анатомії людини, патологічної анатомії та судової медицини, філософії, анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією, патофізіології, гістології, цитології та ембріології.

Наукові дослідження професора Дельви В.О. стосувалися найбільш актуальних проблем неврології: судинної патології мозку, уражень периферичної нервової системи, злоякісних пухлин головного мозку, спадкових захворювань нервової системи. Найбільша увага науковця була прикута до вивчення кількісного вмісту та діагностичного значення мікроелементів у тканині головного мозку, що було дуже прогресивним напрямком на той час. Віктор Олександрович є автором більш, ніж 200 наукових праць, керівником 1 докторської та 10 кандидатських дисертацій.

Дельва В.О. був непересічною особистістю – поряд із науковою, лікарською та викладацькою роботою активно займався громадською діяльністю: неодноразово обирався депутатом Полтавської міської Ради, багато років був головою обласного наукового товариства неврологів і психіатрів, головою Полтавського обласного комітету захисту миру.

Віктор Олександрович був членом редакційної колегії багатьох наукових періодичних видань, членом Полтавської спілки літераторів. Спогади про події війни втілювалися в художньо-документальних повістях, написаних у формі щоденників: «Ми йшли сюди довго», «Два роки перед війною», «У грізній заставі сорок першого», збірнику віршів «Дніпрові».

За заслуги у підготовці медичних кадрів, науково-практичну діяльність та активну участь у громадському житті професор Дельва В.О. був удостоєний почесного звання «Заслужений працівник вищої школи України», «Відмінник охорони здоров'я».

Віктор Олександрович Дельва був різнобічно освіченою, культурною та скромною людиною, справжнім професіоналом: вченим, лікарем, педагогом. Шануймо й пам'ятаємо наших вчителів! Їх життєвий шлях, досвід, здобутки вчать і надихають нас любити свою країну, свою професію, вчитись і працювати на благо людей!